

DE VERSLAGLEGGING DOOR NAAMLOZE VENNOOTSCHAPPEN

door *H. H. M. Foppe*

De Commissie „Jaarverslaggeving” uit de werkgeversorganisaties — dit is in een vorig nummer van dit periodiek reeds naar voren gekomen — heeft een uitnemend werk gedaan met haar rapport, dat nu ook voor belanghebbenden verkrijgbaar is gesteld. Het zou slechts te betreuren zijn, indien het nog niet in handen van alle vakgenoten zou zijn gekomen. Men kan het de weerslag noemen van de moderne practijk van vooraanstaande vennootschappen.

Indien ik het dan waag enkele opmerkingen te maken over dit onderwerp, dan is dit alleen om enkele ondergeschikte punten in discussie te brengen.

I. *De behandeling in de Balans van ingekochte eigen aandelen.*

Het is niet geheel duidelijk of de Commissie de ingekochte eigen aandelen, evenals het obligo uit hoofde van niet volgestorte aandelen, onder het *actief* opgevoerd wenst te zien. Kan ik het met het laatste geheel eens zijn, met het eerste zeer bepaald niet. Immers wat is hier het geval? Door de aankoop van eigen aandelen heeft de vennootschap — behalve in gevallen van courante beursaandelen — zich zelf ten opzichte van haar eigen vermogen geamputeerd. Het eigen vermogen, het richtsnoer voor de solvabiliteit is met het bedrag van de verwerving verminderd. Het nominale bedrag der ingekochte aandelen is wel interessant maar speelt voor de vermogensbepaling geen rol. Wil men dus de Balans voor een uitgebreid publiek, bankiers, financiële pers, beleggingsdeskundigen, etc. vlot leesbaar maken, dan staat er naar mijn mening slechts één weg open, n.l. de aftrek onder de rubriek Eigen Vermogen aan de Creditzijde der Balans en wel als volgt:

Eigen Vermogen.

Aandelenkapitaal maatschappelijk niet uitgegeven		f 500.000,—	f 1.000.000,—
ingekocht nom.	f 200.000,—	,, 150.000,—	,, 650.000,—/.
			<hr style="border-top: 1px solid black;"/>
Statutaire reserve			f 350.000,—
Agioreserve			,, 100.000,—
Reserve herwaardering			,, 50.000,—
			<hr style="border-top: 1px solid black;"/>
			f 450.000,—
			<hr style="border-top: 1px solid black;"/>
			f 950.000,—

Het spreekt wel vanzelf dat ik niet spreek van de foutieve gewoonte om de ingekochte aandelen te rubriceren onder Effecten, hierbij suggererende dat er sprake is van een prima liquiditeit. Dit kan alleen reden van bestaan hebben, als vennootschappen haar eigen officieel genoteerde aandelen hebben ingekocht ter tijdelijke belegging van kasmiddelen.

II. *De reserve voor bijzondere doeleinden.*

De Commissie heeft niet expliciet ter sprake gebracht de veel voorkomende rekening „Reserve voor Bijzondere Doeleinden”. Soms blijkt uit het jaarverslag — n.l. uit de toelichting — dat het hier gaat om een Vrije Reserve en dan behoort deze onder de rubriek (Eigen) Vermogen. Is

het een bestemmingsreserve dan wordt het een „Voorziening” in de terminologie der Commissie. Zou er een gemengde reserve bestaan, dat wil zeggen schuilt er een belangrijk vrij deel in de bestemmingsreserve, dan zou men tot een splitsing moeten komen, tenzij het gehele bedrag onder Voorzieningen blijft opgenomen als gedeeltelijk geheime reserve. Al naar mate onder Voorzieningen een vrij deel prevaleert zou men kunnen dubieren tussen de 2e en de 3e plaats op de creditzijde van de Balans (schema I van het rapport der Commissie).

III. *Vorderingen op Vennootschappen waarin is deelgenomen.*

Niet geheel duidelijk is, hoe de Commissie zich de plaats heeft gedacht in schema I van de Vorderingen op de Vennootschappen waarin is deelgenomen. Wil men die op de juiste wijze rubriceren, dan is het noodzakelijk de meerdere of mindere mate van het vastgelegd zijn te constateren, hetgeen slechts afdoende mogelijk is door kennisneming en analyse van de balans der dochteronderneming. Hieruit volgt dan rubricering onder Deelnemingen of onder Vorderingen, in een bepaalde verhouding als afgeleid van de vermogenspositie der dochtermaatschappij.

IV. *Kolommen in tijdsvolgorde.*

De vermelding van de geldkolommen in schema I in de volgorde nieuw-oud acht ik niet logisch. Het lezen van de balans wordt hierdoor bemoeilijkt. Ik ben van mening, dat men denkt in de volgorde *verleden* naar *heden* en niet in de volgorde *heden* naar *verleden*. Mij is uit de raadpleging van een groot aantal balansen gebleken, dat de grote meerderheid der gepubliceerde balansen is opgesteld op de wijze zoals hier bepleit en ik hoop, dat de zo gewichtige publicatie van de Commissie, in dit gebruik althans, geen wijziging zal brengen. Mijn standpunt geldt overigens niet alleen voor de balans, maar voor alle kolommenoverzichten betrekking hebbende op een aantal jaren.

V. *Schema II van het rapport.*

Tenslotte enkele opmerkingen over schema II. Vooreerst juich ik de benamingen *Vermogen* enerzijds en *Schulden* op korte en lange termijn anderzijds ten zeerste toe. De termen *Vreemd Vermogen* op korte en/of lange termijn mogen theoretisch juist zijn, voor de niet bedrijfseconomisch geschoolde lezer werkt deze benaming niet duidelijk. Echter vind ik het jammer, dat de Commissie niet dezelfde maatstaf heeft aangelegd bij de Actiefposten en spreekt van *Vastgelegd* en *Vlottend Kapitaal*. Dit werkt voor de leek, die het kapitaal altijd aan de Creditzijde, resp. als vermogenspost heeft gevonden, verwarrend. De termen *Vastgelegd* en *Vlottend actief* is n.m.m. ¹⁾ verkieselijker. Voor deze benamingen heb ik reeds bij een vorige gelegenheid gepleit.

Ten slotte zou ik nog iets willen opmerken over de algemene opzet van schema II. Tegen vermelding van voorraden zonder meer als vlottend actief is wel een en ander aan te voeren, omdat in dit actief wat de samenstelling betreft, verschillende componenten kunnen begrepen zijn, die tussen vlottend en vastgelegd inliggen. Men denke b.v. aan de soms belangrijke en niet altijd even vlot omlopende voorraden aan Halffabrikaat. Toch moet men zich, meen ik, bij dit verschijnsel wel neerleggen. Immers principieel vastgelegd zijn voorraden niet en bij eventuele winkeldochters

¹⁾ H. H. M. Foppe, De verzorging van de vorm bij de opstelling der jaarrekening. M.A.B. Januari nummer 1951).

corrigeren men op de boekwaarde door vorming van een Reserve voor Incurant.

De term *Netto* vlottend actief is n.m.m. beter door *saldo* vlottend actief te vervangen.

Ten slotte geef ik hierbij een lichtelijk gewijzigde opstelling van schema II, die dezelfde gegevens bevat.

Eigen Vermogen		f .....
bij: schulden op lange termijn		„ .....
		<u>f .....</u>
af: vastgelegde activa incl. Deelnemingen	·/·	„ .....
saldo ter financiering der vlottende activa		<u><u>f .....</u></u>
Liquide Middelen		f .....
bij: Beschikbaar op bankfaciliteit		„ .....
bij: Handelsdebiteuren		„ .....
bij: Diverse vorderingen		„ .....
bij: Voorraden		„ .....
bij: Te ontvangen baten		„ .....
		<u>f .....</u>
af: Handelscrediteuren	f	
af: Bankfaciliteit	„	
af: Kostencrediteuren incl. Belastingen en Voorzieningen	„	·/· „ .....
saldo vlottende activa		<u><u>f .....</u></u>

Van deze opstelling heb ik de ervaring opgedaan, dat zij door boekhoudkundig niet of weinig geschoolden o.h.a. goed kan worden begrepen, waarbij de hier gekozen volgorde naar mijn mening een rol speelt.